

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 166, GOD. X, BEOGRAD, UTORAK, 15. DECEMBAR 2015.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 19. januara 2016.

MIXER

Piše: Jerko Bakotin

RAZARANJE HEROJÂ

Sve to zbunjuje zapadnog promatrača. Jer, strogo uzevši, postoji jedan upravo izazovni nesrazmjer između onoga što bi oni htjeli biti i onoga što stoji iza njih... Nema sumnje, posrijedi je prevara.

Frantz Fanon

Došli smo sinoć, vlakom do Nauškija, odande starom i robusnom Ladom brkatog taksista do Kjahte, gradića na granici. Prelazak je trajao šest sati. Nekoliko vrsta policije, graničari FSB-a – *Federaljnaja služba bezopasnosti*, nasljednica KGB-a – carina, uvijek novi pretresi. Uljanovskij avtomobiljnyj zavod 452 je brutalno neudobno, ružno i jednostavno vozilo, istovremeno izuzetno pouzdano i izdržljivo. Stisneš gas i to je to... Nema potrebe za skretanjem. Jaruge, brda, šume, svejedno. Između Urala i Pacifika van gradova jedva postoji išta osim UAZ-ovih džipova i kombija. Putnici tu i tamo polome nešto, no zanemarimo li umjetnost, ta vozila savršena su metafora Rusije.

Negdje nedaleko, oko rijeke Onon rođen je Temudžin. Ujedinio je Mongole, Tajčute, Najmane, Keraite, Merkite i ostale u hordu koja se prelila do Poljske, Hrvatske i Palestine, poklavši dobar dio onih što je srela putem. Štovao je Vječno Plavo Nebo – *Tengri*. U pola noći stigli smo u Ulan Bator. Na zgradi ogroman natpis na ruskom – *vozkal*, to jest kolodvor.

Mongolija je nova Meka za poduzetne turiste, pronaći smještaj je umjetnost. Taksist traži hostel, mi zvjeramo kroz stakla u mrak. Nedaleko je park, klinci pijuckaju, ulanbatorska scena. Odjednom dolaze dva pandura. Surovo su namlatili klince. Čizma, pa šaka! Pleska po lijevom obrazu! Bum! Nogom u trbuh! Tras! Jebote! I opet bum! Nakon što su otišli, klinci su ustali, otrešli prašinu, ogledavali modrice. Nastavili piti kao da se ništa nije dogodilo. Već smo tražili mjesto za kampiranje – u Mongoliji ne postoji privatna zemlja – kad smo konačno našli hostel.

Ujutro – žestoka rasprava oko odlaska u Gobi. Bljeskaju prizori otočića Oljhona na Bajkalu, ruske alternativne kazališne komune, pa bake u kostimu Shreka, pridošlih bajkera, čaša jake votke. Pijani smo se igrali na plaži, a potom krik i pakleni bolovi mog dislociranog ramena. U to doba noći nismo mogli ništa, osim da mi oni u zube gurnu štap, da grizem. Ležao sam na nekakvoj dasci i molio Nikolu da pronađe makar veterinar, dok su se glumci raspitivali *Kak psihičeskoe sostojanie...* U šest se vratio s provincijskom doktoricom, Damir mi je skinuo hlače dok je zora rumenila nad jezerom, a stara gospođa ispraznila injekcije anestezije. Potom bunilo četrnaestosatnog puta. Srećom, u Irkutsku mi je maleni liječnik kosih očiju precizno namjestio rame. Bauljao sam ommljen novokainom, a u bolničkoj čekaonici neka je žena bunčala o vanzemaljcima. Nakon nekoliko dana odmora bacio sam

ruksak i kupio torbu na kotačiće, nastavio dalje. Ali – odlučeno je – u Gobi ne idem.

Doći u Mongoliju i ne osjetiti stepu? Pih! Tješim se, i ovdje mora biti zanimljivo – Ulan Bator je džungla. Miksani komunizam, kapitalizam i tradicija, Rusija i Amerika – kalašnjikov, Cola i pečena konjetina, treći svijet *par excellence!* Tradicionalni šator – *ger*, balega, kobilje mlijeko, ratnički duh i američki pop!

GRAD HEROJA I NESTABILNA ARHITEKTURA

Sutradan bazam po gradu. Sam centar vrlo je malen, u središtu Suhe Batorov trg, na njemu nova zgrada mongolskog parlamenta – Državni veliki hural. Na pročelju zgrade debeljuškasti Džingis, ponešto u budističkoj tradiciji. Nasuprot kip Suhebatora, heroja borbe protiv Kineza i utemeljitelja druge socijalističke zemlje na svijetu. Oko kipa svježi vijenci. O Mongoliji se gotovo čitavo stoljeće odlučivalo u Moskvi, pa je logično da lokalci nisu oduševljeni Rusima. Ali, zahvaljujući golemom crvenom medi dobili su makar formalnu nezavisnost. Što medvjediće nije spriječilo da pokore Burjate, bliske rođake Mongola. No, Kineze ovdje, bar se takav dojam stječe – naprosto mrze. Osim povijesti, realna opasnost... *There is one bilion of us, we will come to you!* mantrao je pijani Kinez kojeg smo sreli u Ulan-Udeu.

Trg je lijep, ali već u neposrednoj blizini počinje pustoš – blatni rovovi neasfaltiranih ulica, derutni pločnici, raspadajuće fasade. Buja *trash* – ekonomija sitnih usluga za turiste. Sklepani kiosci,

MIXER

Jerko Bakotin: Razaranje herojâ

antiCEMENT

Đorđe Krajišnik: Na kraju sve postane istina

ARMATURA

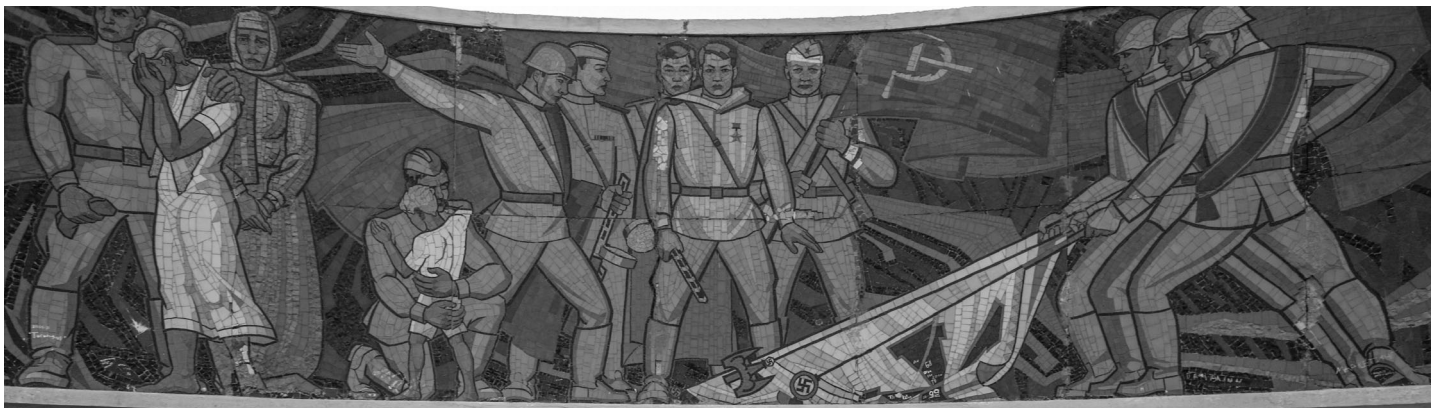
Gazela Pudar Draško i Jelena Čeriman: Školom protiv nasilja

VREME SMRTI I RAZONODE

Radivoj Šajtinac: Bei Dao mi šapuće
Denisa Duran: Otac

Drugog svjetskog rata. Pravi kaos rezerviran je za predgrađa sastavljena od *gerova* i baraka. Ležim nekoliko sati u *National Recreation Park* – pomalo zapuštena zelena površina, jezero u središtu i *roller coaster* na pedale! Poput mongolske ekonomije. Trećina Mongola živi u Ulan Batoru, život u divljini se raspada pod udarom modernizacije i kapitalizma, ljudi hrle u glavni grad koji to ne može podnijeti, svaki treći građanin živi ispod praga siromaštva. Po jezercu ipak veslaju i uživaju mladi parovi.

Nekakav uloženi trud se vidi u održavanju parkova, ali kraj parlamenta prosjaci jedu, probavljaju, prodaju prnje i prose, okruženi milijardama golubova. Prometna pravila ne postoje; prelazak ce-

Fotografije u broju: Mongolija, foto Damir Žičić

internet kafići u kojima na sitno okradaju, restorančići, na tlu tričavi suvenir i stari telefoni koje siromasi iznajmljuju, automobili porazbacani kao igračke razmaženog djeteta. Svuda se dilaju mobiteli, šareni sirotinjski *gadget*-kapitalizam. Srednja klasa jede globalno: *Bohemian club, Italian restaurant, Chez Bernard, Original japanese, Korean, McDonalds...* Iskaču ulickane strane banke, veleposlanstva ograđena žicom i zgrada ulanbatorske uprave, svjetlucave đinđuve u jarugama... Većinu grada čine oronuli socijalistički blokovi i birokratske zgradetine, pokoji poslovni toranj, neka impozantnija palačica u užem centru je kazalište ili bivši muzej Revolucije. Skoro sve je izgrađeno nakon

ste je avantura, potencijalno pogubna za turiste. Koji, uostalom, u središtu imaju *Tourist street...* Grad je često mijenjao imena, a Ulan Bator – *Crveni heroj* – zove se od 1924. Godine. Tada je valjda bio crven od ponosa, danas od muke. Brojni su prosjaci svih dobrih skupina, no najviše je male djece. Klincima nema smisla davati pare, svaki ima odraslog robovlasnika. Nasrtljiva i gruba, ta djeca su onakva kakav je život prema njima. Opkole te ispruženih ruku, mantrajući čarobni hokus-pokus: *Money! Money! Money!* Žudiš za mišomorom... Istina trećeg svijeta je gnjusna. Uskoro pljusak miješa ponešto prašine s ulica u blato boje okeara. Trčim pod krov i osjećam neke dodire na leđima. Okrećem se.

